

מורי סודאי

ז"ל

אחרי מותי

אחרי מותי ככה ספדו לי :

היה איש וראו איננו עוד !

בטרם ימיו הלך האיש הזה,

ושירת חייו באמצע נפסקה.

ח. נ. ביאליק

שירי זכרה של סוזאן אריז'לי

מרי היפה

יפה הוא מה שהאדם רואה כיפה,
יפה הוא הפנים, התוך והתוכן.
גם מכוער יכול להיות יפה
אם רואים אותו כך. לא כל
שכן אם הוא יפה באמת.
היופי, הרבה פנים לו,
והכי פחות זה יופי של מלכת יופי.
אני ראיתי הרבה אנשים יפים
אבל כמוך עוד לא ראיתי.
היופי שלך זעק למרחוק
היופי הזה מוחלט, וקשה
היה באמת לעמוד לידך.
יופי של אדינות ואצילות
ורוך ועדנה ותקיפות וחכמה
והבנה ושמחה.

יופי שקורן ונותן, הרבה נותן
זה יופי שכמה לחיות.
זכות גדולה נפלה לידי,
שקבלתי מקצת מן היופי שלך
וחבל שלא יכולתי לקבל יותר
אבל את נחת בלי שביקשו.
ואנו לא ידענו הרבה דברים
לא ידענו, רק הרגשנו
שהיופי שלך מהמם.
ועכשיו תגידו, מהו יופי?

שירי זכרה ל סוזאני אריז'ני

מרי הקטנה

מרי הקטנה המתוקה והאחת
הקשבת תמיד כל כך בנחת
ורצית לשמוע, סיפור ומעשה
וידעת הכל כל כך יפה
היית קטנה אבל בחכמה
היית גדולה, כה גדולה.
ויכולתי עמך להפליג בדיבורים
שאף פעם לא הקשיבו הגדולים
כל רעיון כל הגות ודעה
די היה רק להזכיר ברמיזה
כל כך עמוקה היתה בהבנה.
מרי הקטנה שאותה אני מכיר
גומעת ספרים בקצב אדיר
ויחד עם זאת כמו שאר ילדות
שיחקה בחבל, בקלאס ובובות.
באותו האלבום של אותה השנה
בשבילי היא היתה מרי הקטנה.

אלבום ישן, חתונה שרק מליבי
לא נשכחה.
ילדה קטנה בשמלה אדומה מקטיפה
שושבנית הכלה.
שיער חלק ופנים ורודות
חיוך של מלאך שובה לבבות.
געו בתמונה, היא אמיתית
היא מדברת ומספרת
כי היתה שמחה כזאת
והיא היתה השושבנית.
הרבה אלבומים לי עוד
ועוד המון שמחות
ובכולן את הילדה
תוכלו לראות.

עכשיו נערה, ועכשיו נלמה
אבל בשבילי היא מרי הקטנה
בידה אחזתי בשבילים אין ספור
וצילמתי אותה מלפנים ומאחור.

שירי זכרה לזכרתי

מרי של אלוהים

בספר אחד קצת ישן
מצאתי תיאורה שהותירה אותי נדהם.
שבעה מעגלים קיימים לאדם
ארבעה חיצוניים ושלושה פנימיים
וכמה שתעבור במסלול החיים
ככה תיהיה קרוב לאלוהים. (או רחוק)
אם עברת ארבעה,
הגעת לדרגת הגשמה גבוהה
אליהו הנביא הזכור לטוב
עלה בסערה השמימה
בעודו זורק אדרתו לאלישע עוזרו
הנפעם מן המחזה וצועק
"רכב אש ופרשיו" הי זה גילוי אדיר
שכן אלישע חזה בכל ניסיו.
ורק משה ראה את אלוהים (לא מלפנים)
ואף על פי כן האריך ימים.
ורק בספר איוב יש מקצת הסברים
על מכות איומות ואסונות נוראים
שניחתות על ראשינו
ומשאירות אותנו דואבים וכואבים.
ומרגוע נמצא רק באמונה
כי דבר כזה לא לשוא היה
המעגל השביעי המעגל שבפנים
הוא המקום הקרוב לאלוהים.

הלב של מרי

ביום שעמד ליבך דום
עמד גם ליבנו.
הלב הגדוש, המלא
הענוג, החכם
הלב המבין, התומך
האיבר היפה הזה
עמד לו דום.
עכשיו, גם ליבנו מזייף
מחסיר פעימה פה ושם.
כי את המנגינה הזאת
כבר אי אפשר להמשיך.
לקחו לנו את הלב הזה,
הלב של המשפחה,
הלב שניצח על התזמורת
אבל לא ניצח את הגוף.
ביום שעמד ליבך דום
ניתק גם מוחך המזהיר
ניזוק ונשחק ונהרס
כי ליבך הנהדר והחלש
לא עמד בשבילו.
דום לב אמרו, דום לב
מונה רפואי קר אכזר
שקרע את ליבנו
והשאיר אותם פועמים בלבד.

שירי זכרה של סוזאני אריז'ני

מרי הילדה של אבא

גם הטראגדיה היוונית לא יכלה לתאר
את האסון שירד על אבי המשפחה
בהלקח ממנו בתו הבכורה
בתו הנערצת והאהובה.

ידעתי יום ידעתי שחנן איש מעלות
שהמשפחה והקרובים לו בראש הדאגות
שיציע מפיתו, מלחמו וביתו
לכל קרוב ורע בצל קורתו.

אך עתה, בראותי
את הר הגעש האנושי
מתפרץ ומזדעזע
רותח ומתבקע
ידעתי בליבי את אשר
הרגיש פרומתאוס האסיר
הכבול אל הרי האטלס,
זועק ומתחנן מקלל ומקלס,
ובעצמו מחבל ודורס.

ופתאום ידעתי: לעולם, גם להבא
כמו בעבר מרי היא הילדה של אבא.
כי יש דבר מוצק ובטוח
שהעץ מאוד קרוב לתפוח.

שירי לזכרה של סוזאן אריז'ני

למרי הכוכב שאיננו

אמרנו: אתה רואה כך נוהגים
וזו דוגמא.

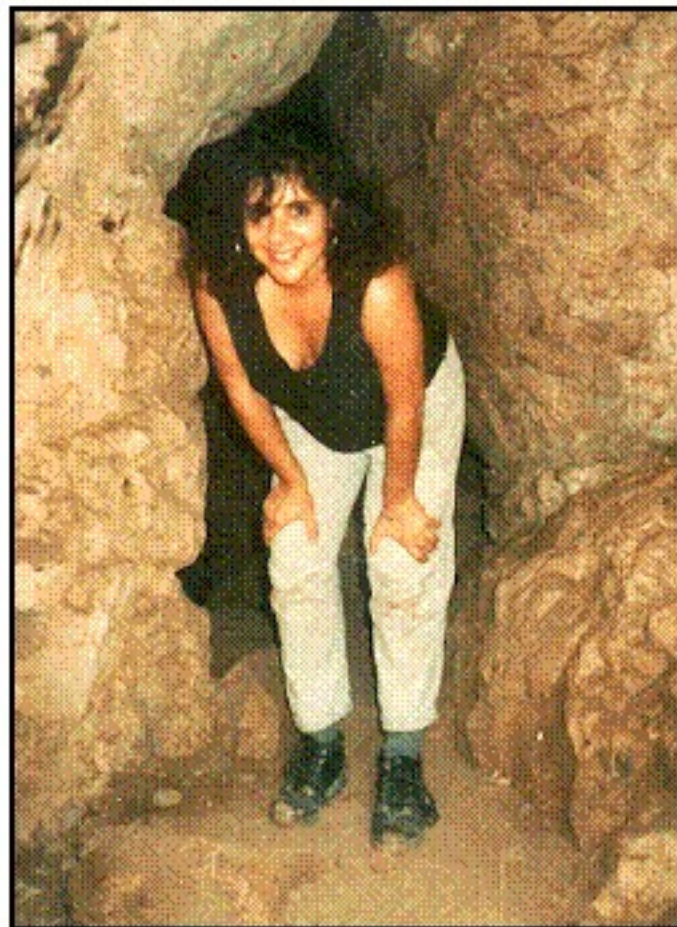
עתה נותרנו יתומים
עידן הקרח והכפור
וכך כל השנים
אחרי נפול המטאור.

רק התמונה של השלמות שחסרה
תרדוף עוד אחרינו:
והצלקת הפתוחה של האובדן
כצל תדבק אל שארית חיינו.

אבל נזכור, וגם נזכיר
לכל הפעוטות ולגדולים
כי גם כוכב כבוי
יכול להדליק עמוק בליבותינו
כנר תמיד וכלפיד.

כל יום נופל כוכב, כל יום
ובלי משים המשכנו בדרכנו כתמיד.
אבל היום נפל דבר
בעת נפול כוכב שכה האיר
את כל דרכינו.
ולאורו הלכנו כל הדרך
אנו הקטנים, הלא שלמים
סומאי עינים ואובדי חושים
כיונו פעמינו אל הכוכב שלנו
כמו האובד ביס הקרח הצפוני
המתכוון לפי כוכב צפון.
ומה יהיה עכשיו שהוא נפל,
ויס החושך עוטף, חונק
והאור של האי נבלום הוא כה דחוס?
עוד תמול שלשום האיר
בנוגה כה חזק
שפני כולם קרנו מאור
וגאווה נסתרת אמצה את ליבותינו
כאות וכמשל, כאגדה חיה
הגדנו לבנינו, המשלנו משלים
וכיוונום למקום הנהרה.

שירית לזכרה של סוזאן אריז'ני

מרי של אחרי

מות זו מילה
שאנחנו לא מכירים.
יש בשר ויש רימה ויש תולעים
ויש נשמה ויש זכרונות
ויש אמת ויש דימיון
ואין הבנה אף אין הגיון
שמלת הכלולות שלא נתפרה
תשאר בארון שלא נבנה.
אבל החיוך שלך קפא
בהוויתם של מליוני אנשים
במליוני אופנים ולמיליון שעות.
הוריק מולידיך, והוריק האחרים
אחיותיך לדם ואחיותיך לקשר
אחיק הממשי וכל מי שרצה להיות אח
לכולם מכנה משותף: הדמות והנשמה.
כי מרי של אחרי לא תזדקן לעולם
היא תהיה בת 22 כשאנו נהיה בני 80
והיא תנחמנו עד כלות הקיצים.

מרי וזאקליון

מי הבת? מי האם?
לגיל אין תפקיד
למעמד אין צורך
רק לאהבה.

ואהבה מנגנת ופורטת
על המיתרים
שמי שלא שמע
נשאר חרש כל החיים.

אך אנו שמענו
וגם אלוהים
ולא התחרט כמו אז בימים
בעקדת יצחק,
ומרי עלתה לשמיים.

קשר הדם האחד,
מן הטבור העבירה האם
את כוחותיה לביתה.

הטבור ניתק אך הקשר
גדל למימדי עץ גדול ועבות
הדם שפיעפע בעורקי הבת
רתח והלם ברקות האם:

אם ובת לב וראש
אותו הדבר העתק מדויק
הדיבור מיותר העין רואה
את מה שלא נכתב
והאוזן שומעת
את מה שלא נאמר.

שירי זכרה ל סוציאליזם

מרי המדענית

מרי תפליג בדמיונות
הכי מציאותיים
היא תקח ספר ושניים
ולאחר קריאה קלה
תרשום נוסחאות ארוכות
נפתלות וסבוכות אך
בעיניה תקל המלאכה
וכל החברים החוקרים
משתאים כלא מאמינים
איך וכיצד רק בינתיים?
וככלותה את מעשיה
ותפשוט סינר העבודה
ובאותה שמחה ממש
תרוץ להסעה שאותה
לביתה תביא.
ובבית הס', אף לא מילה
כי כבודה של מלכה פנימה
ותלבש את סינר עקרת הבית.

בעיני רוחי אראה את המחזה
שלא ראיתי אך קל לי לדמיין.
את מרי אוחת בכלי מבחנה
בבונזן או בארלינמיר
ומזקקת תזקיך של מרקחת:
רושמת בפנקסה תוצאות הניסוי
וביסודיות מנתחת לגורמים
איזה ריאקציה מסתורית
שהולידה ברוב כישרון.
מבטה חד, מחשבתה צלולה
עושה במלאכה ביד החלטית ובוטחת.
ויש שתגש אל הצנטרפוגה
להוציא מבחנה עם תחתית של קובלט.
ודיקן הפקולטה ינוד לו בראש
אכן מרי מובילה את הצוות
החוקר לתגליות חדשות.

שירי זכרה לזכרתי אריז'ל

מרי של רוחניות

וערבים של ויכוח רעיוני
על המחנה האחד וגם על השני
ולך תמיד היתה דעה מוצקה
ואהבה לארץ ישראל בך בערה.
והגיטרה הניצחית וקולך העדין
את אוזנינו היינו מאמצים
כי התביישת, אבל היית טובה
גם בנגינה.
והערב בטבריה זוכרת?
עת בלינו לרגלי הכנרת
ערב בלתי נשכח, שירי החיפושיות
ואת ואחותך מתענגות וצועקות
כמו כולם, וגם אני הייתי מבסוט
זה היה אז ערב עצמאות.
ומרי, גם שירים וחיבורים
כתבת, עוד בגיל הרך
ובקשת שאקרא, כי הערכת
את ביקורתך.
ואני קראתי והיתי נדהם
איזה לשון ואיזה טעם
ורגשות עזים וביטוי נדיר
כמו של סופר לא כל כך צעיר
כמו שכתב אבן גבירול:
אני בן שש עשרה
אך ליבי בן כבן שמונים.
והרוחניות הזאת וכל הסגולה
לעיני נתגלתה והיתה
לזכות גדולה.

ספרים, תילים של ספרים
ואנציקלופדיות כיד המלך,
סלחי נשמתך אך שולחך הקטן
תמיד היה הפוך.
אלף מחברות ואלפיים ספר
כלי כתיבה ופרשניות בין היתר
והכל נערס בערימה גדולה.
וספרי קריאה להנאה, וספרי מופת.
זוכר אני איך ניתחנו את
אנה קרינינה ומלחמה ושלוש
ועלובי החיים ושאר קלסיקונים
וירדנו לפקים הקטנים
והיית תולה בי את עיני הקטיפה
ודורשת עוד!
ומוסיקה קלאסית ואיך אהבת
את ג'פטי שאימך הביאה
ובלט ושירה ותיאטרון
הכרטיסים בכיסך עד היום
וערבי שירה וערבי ריקודי עם
בהם הובלת מעגלים מעגלים
בכל שמחה את הראשונה
לחולל ולתופף ולהרקיד
לעשות שמח ולגרוף את כולם
לשמחת חיים עד עולם,
מנין אני יודע? כל האלבומים
והקסטות מלאות בדמותך הסוחפת
אז איך אוכל שוב לראותם?

שירית לזכרה של סוזאן אריז'ני

מרי!

קשה לכתוב עלייך בלשון עבר
אך קשה יותר לא לכתוב עלייך בכלל,
כי למשמע שמך, הדף רועד,
הדמעות חונקות, הנפש סוערת
אך חסרת-אונים גועשת
ומי את בכלל?

סך הכל אחיינית ביישנית מתוקה שלי
חיוכך התמים כבש כל פינה בלבי
עינייך צוחקות האירו כל אפלה
המקום בו היית נתמלא אהבה
המקום בו חסרת הואר בקדושה
כי היית ואינך אמנם
אך בלבנו את לעולם
אלילה אדירה בפשטותה
כה קטנה וכה גדולה
אשרי מי ידע פשר שמך
מרי שלנו ברוך יהי זכרך!

מספרים 8 סולארי מרי 3'

דברי פרופסור אבי בינו על העבודה המדעית של מרי
ועל אישיותה:

עבדו על הפרויקט משך שנים שני סטודנטים אלא שלא הצליחו לפרוץ את המסגרת התיאורטית בתחום הפיסיקלי. אצל מרי המצב היה הפוך, דוקא הבסיס המתמטי-פיסיקלי היה הרבה יותר טוב ממה שהיה לנו.

אחרי שבצעה אין ספור סדרות הגיע רגע שרצתה לבחון את התיאוריה על בסיס מסני וזה מצריך גיבוש גבישים ופתרון מבנה בקרני X, וכאן שוב נתקלתי בצד אחר של מרי ששוב הדהים אותי: לגבש גבישים של חומר כלשהו זה קשה, קל וחומר בחומר שאתה מעוניין בו עוד יותר קשה כי חומרים כאלה לא מתגבשים וזה מה שקרה עם מרי. היא הקדישה לחומר אחד ארבעה עד חמישה חודשים כשמישהו אחר היה מזמן מרים ידיו והיא נסתה בכל דרך אפשרית, בכל שיטה נסיונית שבה אפשר לקבל גביש, היא השתמשה בהרבה טכניקות, לבסוף לאחר היאוש הגדול צץ הגביש הראשון, אי אפשר לשכוח את היום הזה, בעבורה זה היה ממש חג היא רצה והתקשרה לאמה וספרה שיש לה גבישים ורצה בכל הקמפוס.

אחרי כמה ימים הצליחה לגבש עוד גביש ולאט לאט כל הפרויקט קרם עור וגידים, וקבל צורה מאד מרשימה.

היקף העבודה והעומק שלה היו ברמה של עבודת דוקטור מצוינת אלא שאצה לה הדרך, היא רצתה לגמור והמסלול היה מוגדר מאוד, לא היה לה ספק במה שהיא עושה ובלוח הזמנים שלה.

מספרים 8 סולא ארי 3

אני הייתי סקפטי במה שהיא עושה ובלוח הזמנים ואיך בכלל אפשר להספיק אך היא הוכיחה לי כי עם רצון מסירות ופקחות והרבה שכל ניתן לעשות דברים קשים מאוד גם במדע.

הצליחה לעמוד בלוח הזמנים, עבדה מהר, ביעילות והכתיבה לקחה שבוע על טיוטות ותוך מספר ימים הכל היה כרוך ומסודר במקצועיות ובסדר מרשימים.

עבודה מאוד מרשימה גם בהתחשב בעובדה שזו העבודה המדעית הראשונה שכתבה בצורה מדעית.

אחרי שהגישה את העבודה היא באה ואמרה שהיא מעונינת לעשות דוקטורט, הבעיה שיש לה רק יום אחד בשבוע.

לאחר שאמרתי שיש עוד בעיה שאני עומד לצאת לשבתון ולא אהיה פה חצי שנה, הסתכלה בחיוך ואמרה: "מי צריך אותך בכלל"?

מה שמדגים את העצמאות והבטחון, אבל אפשר לקבל את הרושם שהיתה אדם בטוח בעצמו ויהיר, אך כולם יודעים שהיא שפעה טוב לב, שתמיד נגעה לליבנו, לפעמים היתה מתבישת לדפוק בדלת שמא היא מפריעה, לא פעם כשראתה שיש מישהו עמי או שהייתי מדבר בטלפון היא היתה בורחת על נפשה והייתי רץ אחריה לשכנעה לחזור.

זה דבר שלא נפוץ ולא נתקלינו בזאת בחיי היום יום, הנדיבות והאהבה לזולת זה משהו.

אנו מרגישים זכות גדולה שנפלה בחלקנו לעבוד במחיצתה ולהנות מטוב הלב והיושר שלה, ומהאינטליגנציה שהיתה מעל ומעבר משהו נדיר.

אעשה הכל כדי שהעבודה המדעית שלה תסוכם ושהיא תתפרסם שתצא לאור בכל העולם שהאנשים יראו בפרי עמלה.

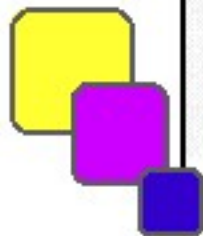
דוד חרוץ מדבר בשם החברים אודות מרי

קשה לדבר על מרי במושגים של מי שהיתה. ושלא תחזור אלינו ביום מן הימים, לפעמים כשאני עובר ליד הקפטריה ונזכר במרי, אני מרגיש שאם היא תצוץ ותופיע מתוך זרם של עוברים ושבים בצעדים קטנים ואופיניים של קבקים שחורות, תחת מעטה של בגדי תורף לא אהיה מופתע או תמונה אחרת: מרי עולה מכיוון המעונות ליד בנין לוס אנג'לס נעצרת לשיחה לחילופי דעות עם מישהו/מישהי וזאת לדעת שלא היו הרבה אנשים בגבעת רם שלא הכירו את מרי ולא דוקא מן החוג לכימיה.

כשאתה קרוב מספיק באותה שיחה שמתנהלת עד כדי אבחנה בפרטים, מרי מחייכת תמיד, בעיניים שחורות בעיניים גדולות מבין ערימה של תלתלים שמעטרת את ראשה.

תחושות דומות של נוכחות פיזית של מרי במקומות אחרים משותפת לחלק גדול, אם מתוך הכרות אישית של מרי עם היחידה הצבאית בה היא שרתה, מרי של בית הספר או מרי של הבית ברחוב יפה נוף, של אבא, של אמא אחים ואחיות במשפחה.

אחד הזכרונות הראשונים שלי את מרי מחוץ לאולם מז"ר יום לאחר מסיבת פורים שהיתה במעונות, מחייכת ועיניה צבועות מהתחפושת של אתמול. מרי בעקבות השמחה, ועליזות החיים רודפת אחרי מרי.

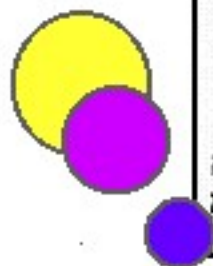

מספרים 8 סוציאלי מרי 3'

אם יחלוף על פנינו כוכב זוהר, כוכב שביט ונרצה להסביר לעצמנו מה מיוחד ויוצא הדופן שמשך את תשומת הלב עד כדי כך ומרי היתה כזאת. נוהגים לומר על דמות יוצאת דופן שאי אפשר להתעלם ממנה, או ששונאים או שמעריצים, אך הבולטות באישיות של מרי הובילו רק לאפשרות אחת. מרי התחבבה על כל מי שהכיר אותה והגיעתי למסקנה שמרי נולדה עם "פגם": חוסר היכולת שלה לנטור טינה למישהו או לראות את הצדדים הפחות יפים באנשים בסביבה. לא היתה מסוגלת לגרום עוול למישהו, לא אמרה מילה רעה למישהו בפניו, ויותר מכך שלא בפניו.

בעבור מי שלמדו באוניברסיטה היתה מרי עתודאית צעירה מרב התלמידים. לעובדה זו שתי פנים: אחד נשמרה במרי מרדנות של נעורים שהתבטאה בדרכים לא קונבנציונאליות לעשות את הדברים הקשים ביותר, לעמוד במערכת לימודים מטורפת שבחרה לעצמה, תוך שיטות שפיתחה ללימוד מרוכז במקומות משונים כמו באוטובוס מנהריה לירושלים בשעות מנוונות, שיטות שיכלו להתאים רק לבעלי יכולת וזריזות מחשבה כמו של מרי.

ומחוץ ללימודים, מרי לא היתה מוכנה להתכנס ולהצטמצם ללימודים, והסקרנות ואהבת החיים משכה אותה לכל כיוון: סרטים, ספרים, מוסיקה ריקוד טיולים ומה לא. במובן זה היתה מרי מוכנה לקלוט מהעולם כל דבר מעניין ובעל ערך שהיה בכח הסביבה להמציא לה.

מספרים 8 סוציאליזם

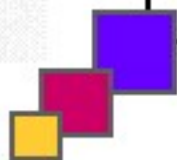
מאידך למרות היותה מרי ילדה צעירה וביישנית, היתה במרי הרבה בגרות שהתבטאה בין היתר ביכולת שלה להקשיב לאנשים אחרים, ולרדת במהירות לסוף דעתו של כל אחד.

בשיחות שלי עם מרי יכלתי לומר שהיא מבינה את מה שרציתי לומר עוד בטרם ביטאתי את מחשבותי, מרי היתה משענת אנושית חמה לכל מי שביום מן הימים נזקק לידידות ולחברות ללא תנאי.

מרי היתה מקור בלתי נדלה של אופטימיות וטוב לב עד שנדמה שהוא מוגזם אך האופן הטבעי והכן שבהן התבטאה הפריך חשש זה.

הכשרון של מרי בתחום המדעי גבל' לדעתי בגאונות לעיתים קנאתי מה על מתת חסד זה כמו קנאתו של סאלירי למוצארט רב הדמיון והיצירה.

אף על פי כן חשוב לי לדבר על מרי של היום יום שכולם כה אהבו. בימי השבעה חשתי רצון עז שכולנו נתכנס ונתקבץ, משפחה אחת גדולה שמבכה וכואבת את הפרידה ממרי, מרי של כולנו ומרי של כל אחד בנפרד.

אספרים על סוציאליזם

דברי הספד מפי מורתה לינה

ז'אקלין, חנו, אחים, אחיות ידידים!

רק היום שזה יום ההולדת של מרי, ראיתי את היקף ועוצמת הבחורה הזאת, שלא מבחינה מדעית.

החברים שדיברו כאן, מאספקטים שונים, ממעמדים שונים, הם כולם ראו אותו דבר. כאילו שנפגשנו כולנו לתת אותה עדות על אותו אדם בבית משפט.

זה פשוט מדהים. אבי הכיר אותה בעצם בסוף שנה ג', דוד חרוץ ואחרים ודאי לא מתחילת שנה א'.

אני פגשתי בה משנה א, אוולין ואני בעצם, משנה א'.

לא היה לאיש ספק, שקצת התעניין וקצת דיבר איתה, שקצת שמע מה היא רוצה לעשות, שלא ראה שיש כאן משהו, אני לא אגיד שלא היה בעולם, אני לא אגיד שלא היה באוניברסיטה, אבל ודאי שלא היה מעולם בחוג לכימיה.

בחורה בגיל כזה ביום הראשון ללימודיה, עם הגשת תכנית הלימודים, ידעה מתי היא תגמור, מה היא תגמור, איזה תארים היא תעשה, מה היא תספיק, והיא תגיד לצבא לחכות עד שהיא תגמור כל מה שהיא החליטה לעשות. זאת לא היתה שחצנות או יהירות זה פשוט אותה ענווה של אדם גדול. כמו אותו פרופסור שאמר למישהו אחר מה פלוני עני כל כך, מה עשה כבר בתיים שלו.

מרי היתה עניה אמיתית.

אספרים על סוציאליזם

מי שדיבר איתה ידע מה היא, הכשרון המופלא הזה, ההצלחה המדהימה, האפשרות לקרוא עמוד בעין ולזכור אותו בעל פה, לדעת מיד איזה מקצוע אפשר ללמוד בבית בשעה שעתיים במקום חמישה עשר שבועות בסימסטר.

מדוע היא לקחה שבעים שעות שבועיות?

היא לא ירדה שבעים שעות שבועיות, מה פתאום, הרי היא גם בילתה ונהנתה והיתה עם חברים, היא גם נסעה הביתה, זה שעות נסיעה הלך וחזור. היא אמרה לי, אני להרצאות האלה לא הולכת, אני יכולה לקרוא ולדעת חוץ מזה זה משעמם אכן לגמור, דבר אחר צריך ללמוד כי זה חשוב.

אני לא יודעת כמה שהמשפחה יודעת ומעורה במה זה מורה ותלמיד באוניברסיטה. זה לא דומה בכלל למורה ותלמיד בבי"ס תיכון. גם בבי"ס תיכון נקשרים קשרים ויכולים להיות קשרים מאוד הדוקים ואינטימיים בין מורים ותלמידים.

באוניברסיטה זה אחרת, הקשר המדעי הוא מין קשר שאי אפשר להבין אותו אלא אם כן אתה חלק ממנו, אולי אותו קשר שנוצר בין הורים וילדים אי אפשר להבין את הקשר הזה אלא אם כן אתה עצמך הורה, וזה גאווה בהצלחה של התלמיד. התענינות בכל הפרטים שבו, אם זה בעינינים שבחברה בבעיות אישיות בשמחות בהצלחות בפרסים, בציונים גבוהים, בחברות טובה במדע, מי שלא זכה בקשר הזה עם תלמידים לא יודע מה זה, לא יודע מה הוא הפסיד.

מספרים על סוציאליזם

ואנחנו זכינו, אני חוזרת על דברים נדושים במרכאות שאמרו כולם לפני, דבר כזה רואים פעם בחיים אולי.
אינני יודעת אם נראה את זה שוב, אך מישהו יראה דבר כזה שוב במכון לכימיה, עוצמה כזאת של כשרון של טוב לב של הבנה, של טובבות, של נחמדות של מה לא.

בא לך לצעוק עליה, ומאחורי גבה בא לך לחייך אליה זה היה משהו שאפשר לקלוט אותו. אני לא מאמינה שמישהו לבד מאיתנו שהיו בקשרים עמה, אולי אבא ואמא, אולי אחות אני מסופקת.

אלה דברים שהם מיוחדים כל כך, נפלאים כל כך ועם זה הריקנות ההפסד הוא גדול ועצום, לא חלמתי בחלומות הבלהה שלי שיבוא יום ושאני אעמוד לפני קהל ועדה ואדבר על מרי בלשון עבר.
אני רק מתפללת שאולי עוד אחת מאחיות או האח יגיעו לירושלים, ילמדו אצלנו, אולי שוב פעם יהי לנו הזכות והתענוג להיות במחיצת מישהו שהיה קרוב מאוד למרי.
יהי זכרה ברוך.

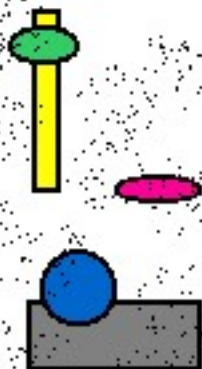
דבריה של מזכירת החוג על מרי אותה הכירה היטב:

קבלתי את טופס הלימודים של מרי בשנה הראשונה, בשנה א, ולא הבנתי כיצד אישרו לה כל כך הרבה קורסים. פשוט אי אפשר ללמוד שבעים שעות בשבוע נגשתי ללינה ושאלתי לפרש הדבר, ולינה ענתה: זאת יכולה! ואם זה לא הולך היא תבטל קורסים. איך לינה כבר הבינה? אבל זה לא קרה מרי לקחה קורסים בסטטיסטיקה ואקולוגיה וביולוגיה וככה זה נמשך עד סוף הבוגר.

כבר לא היה מקום על הכרטיס שלה לרשום את הקורסים והכל ברמה א, ואף פעם לא הבינו כיצד הילדה מקבלת ציונים גבוהים בלי להתאמץ. מרי נכנסת למשרד פרועה סוחבת קבקים כבדים עם חיוך שובב מבויש של ילדה קטנה שאי אפשר לסרב לה. את ראשה היא מכניסה טיפה שמאלה בין הכתפיים כמו ציפור. צעיף עוטף מספר פעמים את צווארה, עיניים נוצצות וקול רך.

איך ילדה יכולה להופיע לא מסורקת ולא מסודרת, זה לא מתאים לך. הטון של לינה תקיף מאד אבל הוא מכסה על אהבה גדולה לילדה הקטנה הזאת, בעלת הפוטנציאל יוצאת הדופן.

מרי אהבה את לינה ופחדה מהתפרצויות עליה, כאשר היתה זקוקה לחוג היתה נכנסת בלי לעורר תשומת לב ושואלת אם לינה בסביבה, וסימה מהר את השיחה כדי לא להתקל בלינה שכה העריכה.

אספרים על סוציאליזם

סופר ללינה שבשנה א סטודנטית ניגשה למורה, פרופסור לוין, שלימד את הקורס הבסיסי במבוא לכמיה והתלוננה בשיעור השני שהפרופסור הינו שטחי מדי, אינו יורד לעומק הדברים. הפרופסור הופתע, כל התלמידים חששו ממנו והתקשו בשיעוריו. רצה לדעת מי הילדה שמעוזה כל כך מהר להגיב. סיפר זאת ללינה שלא ידעה במי מדובר והזמין את הסטודנטית למשרדו מרי לא הססה ופרופסור לוין הבין מיד שלפניו תופעה נדירה שיש לטפחה.

כך היה נותן למרי חומר נוסף לקריאה ודן איתה עליו לאחר מכן, כאשר מרי לא היתה משיגה את ה 90% שיכלה לקבל בקלות במבחן, לינה היתה אומרת לה: תתבישי, מה עשית?

אז מרי שהיתה גרה במעונות טנתה שרצתה מאוד ללמוד, אבל לא נותנים לה. כל ערב נכנסים המון תלמידים ומפטטים וצוחקים. הם רצו בקרבתה והיא לא היתה מסוגלת לדחותם. מצאו גם נפש עדינה המוכנה לתת מעצמה בלי חשבון.

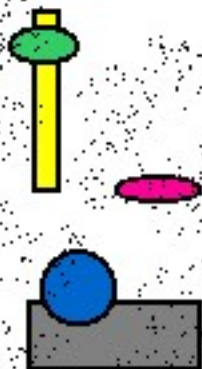
למרות ההפרעות היא קבלה פרסי הצטיינות וידעה יפה מאד מה היא רוצה להשיג בלימודים.

באחד החופשים מרי נסעה לאנגליה וחזרה גברת שלימה, אלגנטית, מסודרת, מסורקת, קבלה מחמאות מכולם. אמרתי ללינה שתראה את השנוי היפה.

כך את צריכה להיות, כך את בסדר, סוף סוף מתמאה מלינה.

לקראת סוף שנה ג' נודע לי שמרי סיימה את הבוגר וכבר לומדת לתואר שני. יוצא דופן לחלוטין, אבל לינה השיגה עבורה את כל האישורים ומרי הקטנה למדה עם תלמידי מוסמך ואפילו דוקטור. המשיכה להשיג את ה 90% בכל מבחן אפילו בלי להתאמץ.

באחד הקורסים הקשים ביותר, המורה היה בודק קודם אם מרי נמצאת בשיעור, כי אם לא, לא היה כדאי ללמד.

דברי הצופים, חברים של מרי מנהריה:

סיפור אודות מרי המבינה את האדמו

באחת הפעמים היה בחור שניגן על גיטרה אצל רוני בבית ובאנו מרי ואני לבית, בעוד הבחור מנגן ומרי עשתה לו ניתוח אופי על פי הנגינה וכל המשובים נדהמו לגלות דברים שלא ידעו ולא שיערו על אודות אותו בחור.

וזכרונה של מרי אודות פרטים בחיי זולתה, פעם כשהייתי צריכה לכתוב קורות חיים עבור מוסד השכלה ישבתי אצל מרי שהצילה אותי כי זכרה פרטים שלבטח הייתי משמיטה מן הכתיבה.

מרי זכרה תאריכי ימי הולדת ומזכירה מאורעות שקרו בכיתה זו או אחרת.

פעם באוניברסיטה בא אל מרי רוני ניצן (דותן) וסיפר שלא הצליח לסיים איזה עבודה או ניסוי והיא אמרה לו בצחוק: "לך הביתה אני אחשוב עליך". הוא אכן מצא את פתרון הניסוי, ומרי אמרה לי מה אעשה כעת הוא גילה לכל האוניברסיטה, עכשיו תהיה נהירה גדולה וכולם יבואו אלי לבקש שאחשוב עליהם.

הסיפור הזה אגב דומה בדיוק למישהו אחר שהגביש שלו לא הצליח משך שלוש שנים עד שמרי באה ופתחה לו את המזל.

לא יאומן כי יסופר.

מספרים על סוציאליזציה

פעם אחת כשהחברה התאספו לחגוג יום הולדת של אחד החברים, באו מכל קצות הארץ והחלו חוגגים בשתיה של וודקה וטקילות ומרי פתאום כטוב ליבם של החברים ביין החלה לזרוק נוסחאות של וודקה וטקילה ושאר יינות כמעין המתגבר של עומק זכרונה. משחק היה למרי, כל כך אופיני לה וכל כך מיוחד, בנסיעות הארוכות שלה באוטובוסים היתה משפילה את מבטה ומסתכלת על נעלים ועל הפלג התחתון של גופו של מאן דהו ולפי נתונים אלה היתה מנסה לנחש את דמותו ואופיו של אותו פלוני.

אהבתה הגדולה של מרי לגיטרה התבטאה גם בנפש הקולקטיבית שלה וברצונה להפיץ ולהדביק את חבריה בשגעון הנגינה. כך היתה מלמדת ארבעה אקורדים לכל בר בי רב והדביקה את השבט בלהט הנגינה ובצירוף אותם אקורדים בנגינת הנעימה אני ואתה נשנה את העולם בקומז'יצים ובספסל האחורי של האוטובוס, או בחדרים שבמגורים בקמפוס.

אכתב שכתבה סוראי אריז'ני

כבר נכתב רבות על מרי, הנערה והאשה, שהיתה שקועה בצרתם של אחרים, שהאזינה לבעיותיהם ולהגיגיהם, נתנה עצות וסעדה אותם עד כי נדמה כי אל עצמה אל בעיותיה, אל עולמה הפנימי כאילו לא שמה לב.

האמת, היא לא חילקה עמנו את בעיותיה ומכאוביה מיכוון שהתעלתה עליהם.

אבל מרי ז"ל ידעה ימים קשים, התקפי אסטמה גרמו לה כאבים והגבילו אותה מאד וגם אנו שידענו לא שמענו אותה מתלוננת. שום דבר.

אבל, בין חפציה של מרי מצאנו דף המגלה את רגשותיה ואת מודעותה באשר למצבה:

אימי אמרה לי פעם במילים קצת אחרות שעצם קומי הוא מתנה. היתי קטנה ולא הבנתי, עכשיו אני מבינה.

מימרה זו ניתנת לאינדקציה משני צדדים:

הראשון הוא הצד שאני מכנה אותו הצד הפסימי וכדי להבין את הדבר טוב יותר נקח כאובייקט הבחינה את עצמי: אני לא רואה טוב, יש לי אסטמה וכ"ו..... דברים אלו מפחיתים את ההכרה במתנה הנתנת לעצם קיום בן אנוש.

לעומת זאת ניתן לבחון את הדבר מצדו האופטימי ואזי יש לי ידים, יש לי רגלים, אני חכמה, יש לי חיוך, בכי, לב ורגש אני עשירה במתח החיים שהוא המתת החשוב מכל וזוהי המתנה.

תודה אלוהים!

אכתבים אל סוכאי מרי גיל

מענין לענין.....באותו ענין

הכוח המאגי של מרי משך את חבריה במגנטיות אדירה, להסתייע בכישוריה, עד כאן. אך כשהגיעו אל הפולכריות הזאת נעצרו. המכתב הבא ממחיש לנו זאת ומצורף אליו מכתב של מרי שבו היא מתייחסת לכשרונה לקרוא אודות אנשים בכף היד וכן כפות הידיים שנשלחו אליה לפיענוח האיטיות.

שילי לך את כרטיס הידיים שלי כפי שצילמתי אותך וקראי את כל תפוחי הלחם
אומן כל הלילה היחיד בעתה בעתך הלא, אבל שאת נקרא ספר שנים ונראה שאת לא גילית אל
את הפעילות הפורפורה ספונטאנית. כל שנים אתן עקומה ומגילה אתן שפתי גיחית אלפי
זמן לסיפור הנוצרי, כפי שאת, ידך עם היד, נראית מופתית נמוכה אהמלוגה שלי, כמו
הכרטיס הידיים.

הכל את מרעיש לך לקראת כף היד שאתה שוקקת בה. האמת שצילמתי קרובים-במקרה
את לא מרעיש לך אלא את העובדה שאתן פותקת לך את התקופה נכון, גם אדלי גמול את
לך ואתה לך את העלמות. איתך כפי היד קרוב וטוב.

אתה הדברים המיוחדים הקרובים הוא שנתנה לנשים אחרים, פחות טובים, אולי
לא ייתן. את לא מרעיש לך אלא את הפקודות. הכול שיתפשו זכרים, את אולם לרוב מוכן
לא לזכרים ולא לקוד את האומות האחרות שאתה שוקקת לה. אתן סקן נקני-תפוח
תפוח. את עם זכרי כאל שאת קרובה-התקרה, לא גמול, שיתפשו קרוב.

אותו היבט הוא כמות של אכפת...

אכתבים אף סוציאליזם

ילדת הפלא

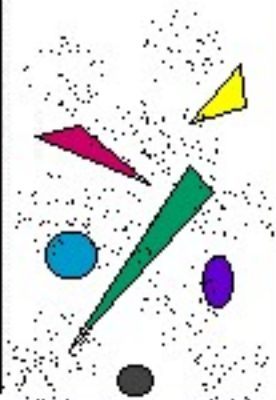
הוא הוטבלה בשם בוריסה, אבל ידידיה נהגו לקרוא לה בשם החיבה בוריסקוצ'יניו.

היא נולדה עירומה כביום הולדה ושכנותיה של אמה – סופיה וסוניה, ספקו כפיים, והצהירו שאין ספק שזהו סימן לבאות, ואכן בוריסקוצ'יניו לא היתה ילדה רגילה כלל וכלל. היא החלה לדבר בגיל 4 חודשים, אולם איש לא הבין אותה. כשלמדה לדבר רוסית בגיל חמישה חודשים, סיפרה שהשפה בה דברה לראשונה היתה וולשית(ניב צפון מזרחי) ולכן אף לא אחד מקרוביה וידידיה של אמה יכול היה להבינה.

כשהיתה בוריסקוצ'יניו בת שבעה חודשים, התברר שהתקוות שתלו בה היו מופרזות. פרופסור דוגשוילי, מהמכון לחקר תנאי שפה שליד אוניברסיטת קייב, אשר הוזמן לבדוק האם יש ממש בשמועות על כשרונותיה יוצאי הדופן של בוריסקוביצה, קבע לאחר בדיקה מקפת שבוריסקוביצה אינה מבינה לעומק את משמעותו של גבול בנק, ויתירה מזו, אינה מסוגלת אפילו לנסח את השערת פואנקרה. בגלל חוות הדעת השלילית של פרופסור דוגשוילי, נכנסה בוריסקוביצה לכאון עמוק ועברה לדיאטה של אקמול ואנטיסטנוס בלבד. למזלה לאחר שבועיים אזלו כל התרופות במחוז, כיוון שהמוני אנשים ניסו לחקותה, והיא נאלצה להסתפק בדיאטה של פירות טרופיים.

כיוון שפרופ' דוגשוילי קבע שעתידה איננו במדעים, כיוון שאיננה מסוגלת להבין לעומק אפילו דברים פשוטים, החלה בוריסקוביצי'ניו לקרוא ספרות יפה. בגיל שמונה חודשים ידעה לצטט את החסא ועונשו בכל פורמוטציה רצויה, ובגיל תשעה חודשים זכתה במקום הראשון בחידון התנ"ך העולמי לנוער גרוזיני.

בגיל אחד-עשר חודשים קרה המאורע ששנה את כל חייה, היא נתקלה בשירו המופלא של הסופר הצ'כי צופלינגוס "מרק"

אכתבים אף סוציאליזם

מרק

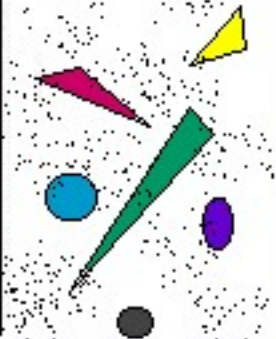
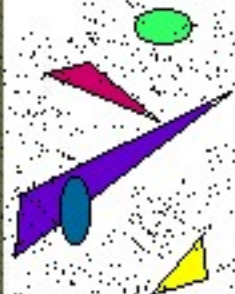
מרק, מרק, מרק,
נוזל צהוב וירקרק
נקצוץ אבוקדו וגם אשכולית
נוסיף מיץ גזר ומיונית.
נוסיף קורט מלח וכמה נמלים,
ונקבל משקה משובב נפש עמלים.

מאותו יום והלאה לא הפסיקה בוריסקוצ'יניו להכין מרקים לידידיה ומעריציה המרובים.

בביתה רתחו בו זמנית עשרה סוגי מרקים, וידידיה נאלצו לאכול מרק סיני, ירקות, מרק הודי, מרק עם וודקה וכד'. שגעון זה לא נטש אותה עד מותה הטרגי בגיל שתיים עשרה, אבל כל נקדים את המאוחר.

בגיל שנה וחצי הוכיחה בוריסקוצ'יניו את קיומו של הכח הקוואנטי-סוציאליסטי, והצליחה לפתח לבדה זן חדש של אווזים מטילי ביצי אספרגוס.

כשרונה הפך לעובדה בלתי מעורערת, ואף פרופסור דוגושוילי הודה לפני מותו. (בניסוי באנטי-חומר הפכו כל הסופר סטרינגים של גופו מסורוסים 20 מימדיים לחרוטים שבע מימדים והוא מת מיד) כי טעה הכל (זה לא מדויק, בכל פרט לאדם אחד - ידידה הטוב פרחוס. יחסה אליו היה אמביבלנטי, היא אהבה אותו בניגוד לרצונה ואהבה, שלצופה מן הצד נראתה אפלטונית, היתה חזקה ממנה. רק הוא, פרחוס טען שפרופסור דוגושוילי ז"ל צדק, ואכן כל כשרונה אינו אלה אשליה, טעות אופטית, ואין בו כל עומק.)

מכתבים אל סוכאי ארי גיל

והכל העריצו את כשרונה ואת אישיותה, ונהרו באלפים וברבבות מכל קצוות תבל לשתות מרק צח עם שערות דובים, או מרק דובדבנים עם קרוטונים ולשהות בחברתה.

היא חשה עצמה טפשה, וקנאה באנשים אותם העריכה כחכמים, או מוכשרים. היא חשה שהיא טובה קצת בהכל, אך אינה טובה ממש בשום דבר. הדבר תסכל אותה, ומדי פעם היתה חוזרת ומזריקה לעצמה אנטיטנוס. כדי להמלט מהתסכול הקיפה עצמה באנשים, שאהבתם אליה מנעה ממנה לעשות מעשה נואש.

בגיל שלוש ככבה במחזות של שקספיר על בימות תיאטרוני גרוזיה, ובגיל ארבע הגיעה למוסקבה. בשנה שבין גיל שלוש לארבע ניסתה כמעט כל דבר. מנהול קולחוז ועד נגרות. בכל היתה טובה - אך תמיד הרגישה שיש טובים יותר. הדבר שגע אותה. היא נכנעה והחליטה להתמסר למרקים. היא גילתה מתכון עתיק להכנת מרק פנקייקס ושיכללה אותו בהוסיפה נוצות פינגווינים ופרסות יעלים. מרקה נודעו בטיבם בכל העולם. היא פתחה שותפות עם מייק - דונלדז והפכה למיליונרית. בגיל חמש רכשה את חברת I.B.M בתור השקעה. למרות ההצלחה לא היתה מאושרת ובגיל חמש וחצי לאחר שהזריקה שוב אנטיטנוס, הפכה לבת שתיים עשרה ומתה. (פשוט נמאס לי אז זהו).